

Praktijkvoorbeeld Gemeenschapscentrum Wervik (2009)

Trefwoorden: programmatie, vorming, erfgoed, projectwerking, doelgroepen

Context: Wervik, grensgemeente met sociale problemen

Wervik ligt aan de lands- en aan de taalgrens, langs de A19 tussen Ieper (de Westhoek) en Kortrijk (de Leiestreek). De fusiegemeente bestaat uit de stad Wervik en deelgemeente Geluwe en telt ca. 18.000 inwoners.

De grensgemeente heeft een uitdagend sociaal profiel, met lage inkomens, snelle vergrijzing en ingeweken Franstaligen die nauwelijks Nederlands spreken.

Het stadsbestuur en het OCMW bieden een uitgebreide dienstverlening: bejaardenwoningen, drie rust- en verzorgingstehuizen, lager en secundair onderwijs, buitenschoolse kinderopvang, een jeugd ontmoetingscentrum, een zwembad en twee sporthallen. Het natuurgebied rond het eiland De Balokken trekt heel wat recreanten aan.

Op cultureel gebied beschikt Wervik over twee druk bezochte bibliotheken, een filiaal van de academie voor beeldende kunst, muziek en woord van Menen, het Tabaksmuseum, twee molens, de gotische Sint-Medarduskerk, ongeveer honderd (!) socio-culturele verenigingen en vele cultureel geëngageerde inwoners. Het Werviks erfgoed wordt geassocieerd met Kelten, Romeinen, lakennijverheid, godsdienstoorlogen, tabaksnijverheid, smokkel, boerenkrijg, grensarbeid en wereldoorlogen.

Het gemeenschapscentrum Forum vond een onderkomen in een vroegere cinemazaal in het centrum van Wervik. Voor het decreet lokaal cultuurbeleid was 't Forum erkend als cultuurcentrum. Sinds 1992 is de cultuurdienst er gevestigd. Het gemeenschapscentrum bestaat uit een podiumzaal met 300 zitplaatsen, een bar, artiestenruimtes en een polyvalente zaal met 45 zitplaatsen.

In Wervik staat verder een kapel open voor tentoonstellingen en de stadshal voor feesten. Geluwe beschikt over een polyvalent gemeenschapscentrum en een ontmoetingscentrum.

Werking: toegankelijke programmatie met accent op vorming en erfgoed, doelgroepenwerking en samenwerking

Programmatie: beperkte, brede programmatie, toegankelijk en educatief

In de podiumzaal van 't Forum zijn er jaarlijks ongeveer 15 voorstellingen, een representatieve selectie van toegankelijk theater, muziek en comedy. De kostprijs bedraagt maximum 10 euro. Jongeren en mensen in armoede genieten korting via de afsprakennota van het lokaal netwerk vrijetijdsparticipatie, een opportuniteit binnen het participatiedecreet. Binnen de projectvereniging Overleg Cultuur Zuid-West Vlaanderen van de regio Kortrijk, en in mindere mate binnen de regio Ieper, wordt afgetoetst welke voorstellingen bij de burens komen. Voor scholen biedt Forum 15 theatervoorstellingen extra.

De cultuurbeleidscoördinator werkt sinds 2004-2005 een bijkomend aanbod uit. Het gaat om erfgoedprojecten (zie projectwerking) en een vormingsaanbod. Cursussen Nederlands voor anderstaligen en koken of lezingen, daguitstappen of tentoonstellingen rond Wervikse erfgoedthema's worden aangeboden in samenwerking met Vorming Plus Westhoek, de gemeenschapscommissie Forum en enkele culturele verenigingen. Alle aanbieders van vorming worden samen gebracht in een vormingsoverleg en het volledige aanbod wordt bekend gemaakt via een gemeenschappelijke vormingsbrochure.

De eigen culturele programmatie komt in een mooie brochure, samen met de activiteiten van derden in het Forum.

Zomersnuif is de culturele zomerprogrammatie, een samenwerking van de diensten cultuur, toerisme, sport, jeugd, bibliotheek en feestelijkheden. Grote zomerinitiatieven op het grondgebied van Wervik worden gebundeld gepromoot.

Verklaring:

De werking van het gemeenschapscentrum van Wervik is sterk geënt op de lokale context. De culturele competenties van de relatief arme bevolking liggen gemiddeld niet zo hoog. Via een toegankelijk programma en een democratisch prijzenbeleid wil Wervik cultuur op een **laagdrempelige manier introduceren bij de kansengroepen**. De bijkomende focus op **vorming** moet de inwoners een educatief duwtje in de rug te geven. Met **erfgoed** hoopt het beleid de banden tussen inwoners en hun gemeente te versterken. Met dit diverse aanbod - podium, vorming, erfgoed - wil men telkens andere mensen aanspreken. Het bestuur wil dit nog verder uitbouwen. Ook de samenwerking met het verenigingsleven past in dit kader (zie lager bij receptief).

Randvoorwaarden:

Wervik kan deze eigen programmatie aanbieden omdat het beschikt over:

- Een cultuurbeleidscoördinator en een programmator die alle voorstellingen boeken en opvolgen. Twee voltijdse administratieve medewerkers zijn ter beschikking van de vrijetijdsdienst.
- Een uitgeruste podiumzaal en professionele technische ondersteuning.
- Promotiemiddelen voor de bekendmaking van het aanbod.

- Een afsprakennota van het lokaal netwerk vrijetijdsparticipatie.
- Samenwerking met andere gemeentediensten, culturele verenigingen en organisaties.

Projectwerking: steeds in samenwerking

De cultuurbeleidscoördinator van Wervik werkt projecten uit rond erfgoed en kunsten of specifiek op kinderen gericht. Samenwerking is hierbij vaak essentieel: met verenigingen, particulieren, collega's uit aangrenzende gemeenten ...

Enkele voorbeelden: de Week van de Amateurkunsten wordt concreet uitgewerkt door de kunstgroep KLINK. Het gemeentebestuur zorgt voor de omkadering: subsidies, promotie, locatie, ...

Het kunstevenement Kapsul startte in twee café's die deelnamen aan Vlaanderen Feest! Vrijwilligers zetten het evenement voort, het stadsbestuur ondersteunt financieel en promotioneel.

Op vlak van erfgoed was er in 2007 een project in samenwerking met de gemeente Zonnebeke rond architect Huib Hoste. De vrijetijdsdiensten bundelden hun krachten in een project rond flandrien Jef Demuysere. Met Menen werden een literatuurproject en een project rond de Eerste Wereldoorlog opgezet. Tijdens de Week van de Smaak werkten de toeristische dienst, de bibliotheek, VTBKultuur afdeling Wervik en Westhoek Streekmuseum samen aan een culinaire lezing en wandeling. Driejaarlijks is er een project voor kinderen rond een bepaalde historische gebeurtenis of legende in samenwerking met verenigingen, vrijwilligers en scholen. Ook Erfgoeddag wordt gedragen door samenwerkingsverbanden.

Verklaring:

Men zet om twee redenen in op het thema erfgoed. Wervik is rijk aan erfgoed. Zowel de oudere geschiedenis - archeologische vondsten - als de recentere - de Eerste Wereldoorlog - lieten indrukwekkende sporen na. Die weelde aan erfgoed wil de gemeente enerzijds bewaren voor de volgende generaties, maar anderzijds ook inzetten om nieuwe publieken te bereiken met cultuur en inwoners vlotter te integreren in de gemeente.

Projectwerking is het instrument om een welomlijnd engagement van vrijwilligers te vragen en vanuit het gemeentebestuur ondersteuning te bieden. De projectwerking en het aanbod rond erfgoed (lezingen, uitstappen, ... zie hoger bij programmatie) is heel succesvol en wordt uitgebreid.

Randvoorwaarden:

- Twee administratieve medewerkers worden binnen de vrijetijdsdienst ingeschakeld voor de organisatie van evenementen en de reservatie van de zalen. Er komt een erfgoedmedewerker bij zodat de cultuurbeleidscoördinator, die ook coördinator is van de cel vrije tijd, andere taken kan opnemen. Kennis van projectmanagement en werken met vrijwilligers zijn belangrijke competenties.
- Samenwerking en netwerking met partners: verenigingen, organisaties, vrijwilligers ...

Receptief

Wervik telt ongeveer honderd culturele verenigingen, bijvoorbeeld het Davidsfonds, de vzw Viroviacum Romanum, Jeugd en Muziek, Filmforum, het Nationaal Tabaksmuseum, VTBKultuur en tal van geëngageerde particulieren. Zo lagen de uitbaters van de cafés Kapittel en Sultan aan de grondslag van cultuurevenement Kapsul. Aan hen wordt een kader aangeboden met financiële, infrastructurele, logistieke, promotionele en administratieve ondersteuning op maat om "hun ding te doen": festivals, filmvoorstellingen, dia-avonden, concerten, daguitstappen, info-avonden, ... Zo komt de Week van de Amateurkunsten tot stand, net zoals het koepelevenement Vlaanderen Feest (inclusief kunstenfestival Kapsul), Open Monumentendag, Erfgoeddag en Week van de Smaak. De activiteiten in het Forum komen in de programmabrochure die het gemeentebestuur uitdeeft. Naast deze reguliere receptieve ondersteuning zijn er verregaande samenwerkingsverbanden (zie projectwerking en programmatie).

Meer weten?

LOCUS:

Op

<http://www.locusnet.be/portaal/Locus/LokaalCultuurmanagement/Gemeenschapscentra> vindt u meer praktijkvoorbeelden en informatie over gemeenschapscentra.

Nele Bogaert, stafmedewerker Team Lokaal Cultuurmanagement, tel.: 02 / 213 10 48, e-mail: nele.bogaert@locusnet.be

Wervik:

Steven Masil, cultuurbeleidscoördinator, Speistraat 16, Wervik, tel.: 056 / 30 01 18, e-mail: steven.masil@wervik.be